

Danmark er det 14. mest økonomisk frie land i verden

Danmark er et relativt velstående land. Det hænger sammen med, at Danmark har en høj grad af økonomisk frihed. På *Economic Freedom of the World Index (EFW)*, som anvendes i en lang række videnskabelige artikler, indtager Danmark en plads som nummer 14 af 152. I Europa ligger Danmark på en fjerdeplads efter Schweiz, Finland og Storbritannien, og vi ligger dermed nummer to i Norden. Danmarks pæne placering viser, at rammebetingelserne for bl.a. at drive virksomhed på en række parametre er gode i Danmark. Det drejer sig fx om et lavt niveau af generel erhvervsregulering samt et uafhængigt juridisk system med høj integritet. EFW måles ud fra 1. størrelsen af den offentlige sektor, 2. velfungerende retssystem og håndhævelse af ejendomsret, 3. sundt finansielt system, 4. graden af frihandel samt 5. omfanget af regulering. Når Danmark alligevel kun opnår en karakter på 7,78 ud af 10 mulige, skyldes det primært, at den store offentlige sektor trækker ned for Danmark. På dette område ligger Danmark som nr. 145 af 152 lande. Det offentlige forbrug (i pct. af total forbrug) er blandt de højeste i verden, omfanget af overførsler og subsidier er højt, og topmarginalskatten på indkomst er høj. Data for Danmark afslører også, at der er muligheder for forbedringer inden for alle de fem områder, som indgår i indekset. Danmark udnytter således ikke sit potentiale for bl.a. investeringer, vækst og velstand optimalt.

Opdeling og måling af økonomisk frihed

Økonomisk frihed indtager en stadig større plads i den økonomiske litteratur. Årsagen er, at en lang række studier har fundet, at økonomisk frihed fører til positive resultater så som højere investeringsrater, øget vækst og højere levestandarder.¹

I *Economic Freedom of the World 2013*² fra Fraser Institute opnåede Danmark en karakter på 7,78 ud af 10. Det giver Danmark en placering som nummer 14 af de 152 lande i indekset, jf. tabel 1.

I et mere regionalt perspektiv ligger Danmark nummer et i Skandinavien, nummer to i Norden (efter Finland) og nummer fire i Europa (efter Schweiz, Finland og Storbritannien).

I 2013-udgaven af *Economic Freedom of the World* indgår der 42 variabler (med værdier fra 0 til 10) inden for fem områder.

De fem områder (med tilhørende dansk placering) er:

1. Størrelsen af den offentlige sektor (145)
2. Retssystem og ejendomsret (10)
3. Sundt finansielt system (5)
4. Frihandel (12)
5. Regulering (9)

Når vi tager de fem hovedområder, så ligger vi især højt på vores finansielle system, hvor vi indtager en femteplads i verden med karakteren 9,7. Dette skyldes bl.a. en lav vækst i pengemængden og en stabil prisudvikling.

På henholdsvis retssystemet og ejendomsret, frihandel og regulering er forbedringspotentiale større med karakterer på 8,2; 8,3 og 8,4.

Tabel 1 Top 20: Economic Freedom of the World 2013

1	Hong Kong	8,97
2	Singapore	8,73
3	New Zealand	8,49
4	Switzerland	8,30
5	Unit. Arab Em.	8,07
6	Mauritius	8,01
7	Finland	7,98
8	Canada	7,93
9	Bahrain	7,93
10	Australia	7,88
11	Chile	7,87
12	United Kingdom	7,85
13	Jordan	7,81
14	Denmark	7,78
15	Taiwan	7,77
16	Estonia	7,76
17	United States	7,73
18	Cyprus	7,72
19	Germany	7,68
20	Ireland	7,66

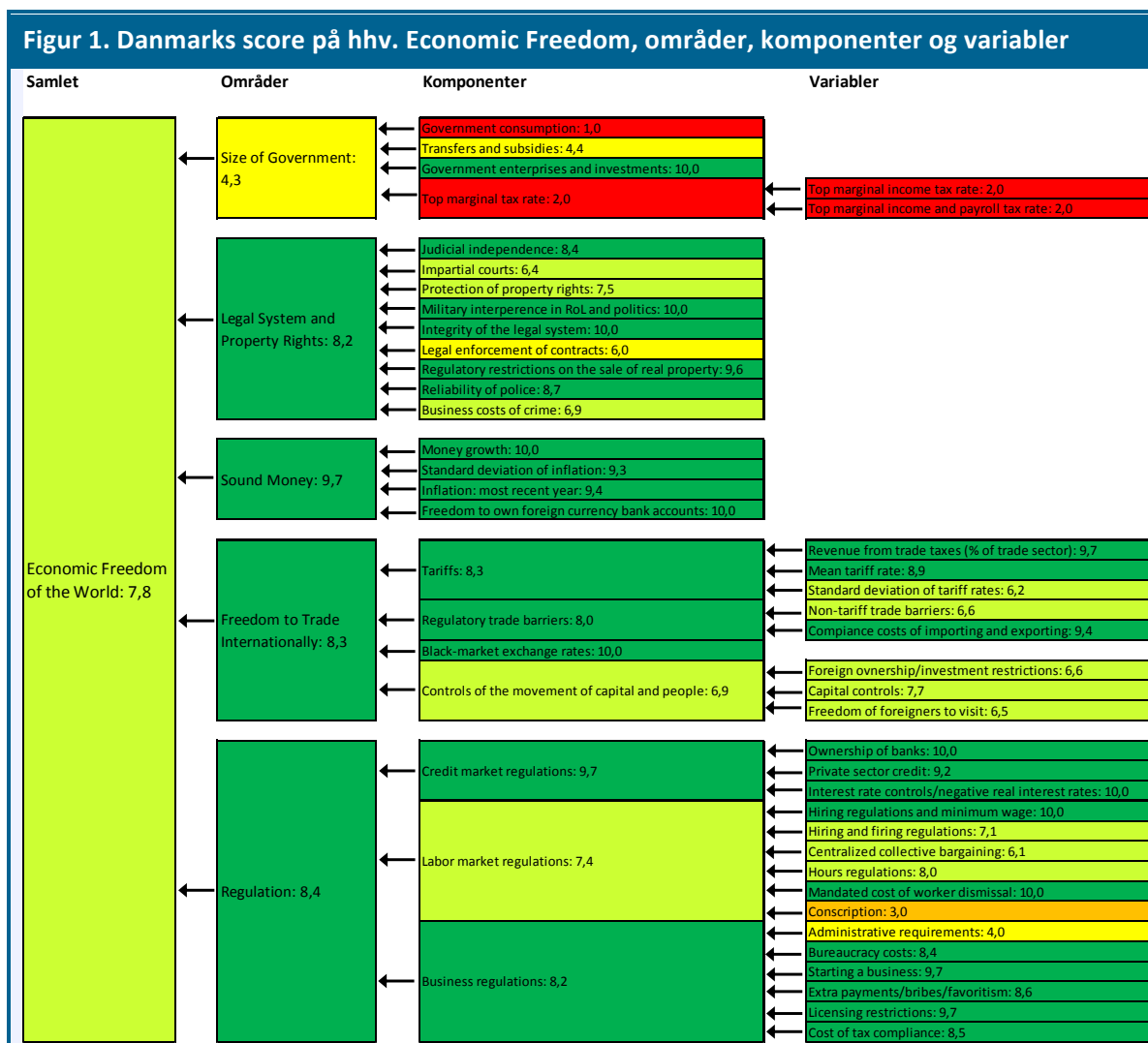
Kilde: *Economic Freedom of the World 2013*

¹ Hall and Lawson (2013). *Economic Freedom of the World: An Accounting of the Literature, Contemporary Economic Policy*

² Boks 1 i slutningen af notatet beskriver kort baggrunden for indekset.

Det gælder ikke mindst inden for arbejdsmarkedsregulering, fri bevægelighed for kapital og arbejdskraft, handelsbarrierer og håndhævelse af kontrakter, jf. figur 1. Det placerer Danmark på en plads mellem ni og tolv i verden på disse overordnede områder. På trods af klare forbedringsmuligheder ligger Danmark altså i toppen af de 152 lande.

Derimod ligger vi svagt på størrelsen af den offentlige sektor, som inkluderer offentligt forbrug, transfereringer og subsidier, offentlige virksomheder og investeringer samt marginalsat på indkomst. På den del af indekset, der ser på størrelsen af den offentlige sektor, ligger Danmark således nr. 145 af 152 lande. Særligt omfanget af det offentlige forbrug (hvor Danmark ligger nr. 149 af 152 lande) og marginalsattemperen (146 af 152) begrænser danskernes økonomiske frihed. De høje indkomstoverførsler i Danmark slår også negativt ud under komponenten 'transfereringer og subsidier', hvor Danmark kun opnår en placering som nr. 138 med karakteren 4,4.

Anm.: Ved aggregering fra 42 variable til 24 komponenter, fra 24 komponenter til 5 områder samt fra de 5 områder til det overordnede indeks anvendes simpelt gennemsnit.

Kilde: CEPOS på baggrund af Fraser Institute (2013) Economic Freedom of the World: 2013 Annual Report

Boks 1 Baggrund for måling af økonomisk frihed

I 1986 indledte canadiske Fraser Institute en møderække med bl.a. de tre nobelprismodtagere i økonomi Milton Friedman, Gary S. Becker og Douglass C. North³ om, hvordan man kunne sammenligne graden af økonomisk frihed på tværs af lande. Møderne resulterede i indekset "Economic Freedom of the World" som første gang udkom i 1996. Indekset opsamler data for graden af økonomisk frihed på forskellige områder.⁴ Sideløbende og med første udgivelse i 1994 har Heritage Foundation udarbejdet "Index of Economic Freedom" ud fra samme grundtanker. De to indeks er derfor - ikke overraskende - stærkt korrelerede.

Økonomisk frihed omhandler den del af friheden, der vedrører borgernes muligheder for at realisere deres eget økonomiske potentiale, uden at det er på bekostning af andre. Der ligger således ikke en værdidom om, at mennesker nødvendigvis skal bruge deres frihed til at maksimere produktion og indkomst. Blot skal statens institutioner og politikker (herunder også EU, regioner og kommuner) ikke begrænse mulighederne for at realisere det enkelte menneskes økonomiske potentiale. Økonomisk frihed gavner både den der ønsker stor materiel rigdom og den der ønsker at arbejde så få timer som muligt.

"Economic freedom is present when individuals are permitted to choose for themselves and engage in voluntary transactions as long as they do not harm the person or property of others."

Fraser Institute, Economic Freedom of the World 2013

De bærende ideer i ovenstående beskrivelse af økonomisk frihed fra canadiske Fraser Institute er aftalefrihed og ejendomsret. En høj økonomisk frihed vil medføre naturlige incitamentter til samarbejde, arbejdsomhed og innovation.

Der er flere konkurrerende definitioner på økonomisk frihed. Lawson og Hall, som er nogle af de bærende kræfter bag EFW, foreslår følgende som en definition på økonomisk frihed:

"Individuals have economic freedom when property they acquire without the use of force, fraud, or theft is protected from physical invasions by others and they are free to use, exchange, or give their property as long as their actions do not violate the identical rights of others."

J. Gwartney and R. Lawson et al. *Economic Freedom of the World: 1996 Annual Report*

Heritage Foundation peger på, at økonomisk frihed er baseret på tre fundamentale principper:

- Styrkelse (empowerment) af individet
- Ikke-diskrimination
- Åben konkurrence

Heritage Foundation (2014). 2014 Index of Economic Freedom

³ Ud over James Gwartney, Walter Block and Robert Lawson som arbejdede med det praktiske ved opbygningen af et indeks for økonomisk frihed, deltog bl.a. prominente økonomer som Milton Friedman, Armen Alchian, Peter Bauer, Gary Becker, Arthur Denzau, Stephen Easton, David Friedman, John Goodman, Herb Grubel, Ronald Jones, Richard Rahn, Henri LePage, Henry Manne, Charles Murray og Douglass North. Næsten 60 økonomer deltog i de indledende konferencer, som førte frem til indekset.

⁴ Udover at de enkelte variable hver især afdækker et central element i økonomisk frihed, er der opstillet tre principper for data. For det første foretrækkes objektive data frem for surveydata og vurderinger. For det andet anvendes kun eksterne datakilder, og der anvendes kun data direkte fra lande, når data ikke findes i internationale kilder. For det tredje er det fuld transparens mht. data og metode.